

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Михаела Јовановић
Аднан Кадрибашић

Упутство за кориштњене допуњеног шифрарника ЦМС система за поступке дискриминације

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Bosnia and Herzegovina

Михаела Јовановић
Аднан Кадрибашић

Упутство за кориштење
допуњеног шифрарника
ЦМС система
за поступке дискриминације

Сапајево, 2021

Овај документ је издат у оквиру Пројекта „Унапређење ефикасности судова и одговорности судија и тужилаца у БиХ“, који спроводи Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине (ВСТС БиХ), уз финансијску подршку Владе Шведске.

У оквиру Пројекта, ВСТС БиХ предузима активности на унапређењу положаја рањивих група у контакту с правосуђем, као специфичног циља Пројекта.

Садржај овог документа је искључива одговорност ВСТС БиХ и не одражава нужно стајалишта Владе Шведске.

Закон о забрани дискриминације (у даљем тексту: Закон)¹ успоставља оквир за остваривање једнаких права и могућности свим лицима у Босни и Херцеговини (БиХ) и уређује систем заштите од дискриминације. Како је то одређено чланом 8. Закона, надлежне институције у БиХ дужне су да воде редовну евиденцију свих случајева пријављене дискриминације, а прикупљене податке обавезно достављају Министарству за људска права и избјеглице БиХ (у даљем тексту: Министарство). Такође је одређено да ће се у судским органима успоставити посебне евиденције ради евидентирања случајева дискриминације утврђене у кривичним, парничним, ванпарничним и извршним поступцима, а да ће централна база података за почињена дјела дискриминације бити успостављена у Министарству. Министарство је у том погледу усвојило Правилник о начину прикупљања података о предметима дискриминације у БиХ.² Евидентно је да овај Правилник није усклађен са измјенама и допунама Закона из 2016. године.

Високи судски и тужилачки савјет БиХ (у даљем тексту: ВСТС БиХ) је ознаку за предмете дискриминације увео још 2013. године. На иницијативу Министарства, ВСТС БиХ је крајем 2018. године извршио допуну шифрарника ЦМС/ТЦМС система, додавањем одговарајућих опција, којима је омогућено означавање облика, врста и основа дискриминације у судским предметима дискриминације. Овим унапређењем ЦМС система извршена је додатна допуна у складу са измјенама и допунама Закона из 2016. године, а одговорност за унос података је подијељена између уписничара и судија те је низ атрибута постао обавезан.

Овим Упутством се обезбјеђује боље разумијевање измјена у ЦМС/ТЦМС, а које су садржане у Приручнику за ЦМС/ТЦМС: Евидентирање нових података за предмете дискриминације (у даљем тексту: Приручник за ЦМС/ТЦМС).³ **Циљ ових упутстава је да понуди додатне информације о сврси и циљу дијела ЦМС који се односи на предмете дискриминације, појасни унос обавезних атрибута у ЦМС и обезбиједи досљедан унос података да би подаци могли да се користе за статистичко извјештавање о предметима дискриминације.**

У шеми испод се налази преглед основних атрибута које је, у зависности од одлуке суда, потребно унијети у ЦМС.

¹ "Службени гласник БиХ", бр. 59/09 и 66/16.

² "Службени гласник БиХ", број 27/13.

³ Акт ВСТС БиХ, број: 09-29--2-3352-1 /2020 од 29. 12. 2020. године

Укратко о дискриминацији и основној дефиницији дискриминације

Дискриминација је забрањена Уставом БиХ, уставима ентитета и Статутом Брчко дистрикта БиХ, уставима кантона, као и бројним другим правним актима. Међутим, иако је дискриминација и прије усвајања Закона о забрани дискриминације била забрањена, различити облици дискриминације, као и посебности заштите од дискриминације нису били дефинисани, што је доприносило правној несигурности.

Закон о забрани дискриминације усвојен је 2009. године, а измијењен је и допуњен 2016. године и тек је ступањем на снагу овог закона на цјеловит начин уређено питање заштите лица, као и група лица од дискриминације. Овај закон је једини правни акт који садржи материјално-правне одредбе којима се одређују различити облици дискриминације, забрањује дискриминација по најширем броју основа у свим областима јавног и приватног живота, а садржи и посебне процесне одредбе које се примјењују у посебним поступцима за заштиту од дискриминације. Због тога одредбе овог Закона још увијек представљају новину у БиХ.

Према члану 2. став 1. Закона, дискриминацијом се сматра свако различито поступање укључујући свако искључивање, ограничавање или давање предности базирано на стварним или претпостављеним основима према било којем лицу или групи лица и онима који су с њима у родбинској или другој вези на основу њихове расе, боје коже, језика, вјере, етничке припадности, инвалидитета, старосне доби, националног или социјалног поријекла, везе са националном мањином, политичког или другог увјерења, имовног стања, чланства у синдикату или другом удружењу, образовања, друштвеног положаја и пола, сексуалне оријентације, родног идентитета, полних карактеристика, као и свака друга околност која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање, на равноправном основу, права и слобода у свим областима живота.

Садржај различитог поступања је детаљно уређен у члановима 3. и 4., те члану 18. Закона у виду (осталих) облика дискриминације. Сваки од ових облика дискриминације садржи одређене елементе дискриминације, који морају да се остваре да би могла да буде утврђена дискриминација, о чему ће бити ријечи у наставку текста. Кључни сегмент сваког облика дискриминације је управо **различито поступање, односно утврђивање да се лицу или групи лица онемогућава или угрожава признавање, уживање или остваривање одређеног права и/или слободе искључиво због стварних или претпостављених карактеристика тог лица или те групе лица, а исто се не би десило лицу или групи која нема те карактеристике.**

ОСНОВНА ОЗНАКА ПРЕДМЕТА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ (УПИСНИК)

На екрану канцеларије за пријем документа извршена је допуна шифрарника правних основа, па је тако у пољу „Ради“ код иницирања предмета у вези са дискриминацијом из листе потребно одабрати правни основ: „Д – Дискриминација, Основи дискриминације за грађанске парнице“ за предмете ове врсте.

The screenshot shows the 'Unos / Pregled dokumenta' window in the VSTV BIH system. The 'Radi' field is highlighted with a red arrow, pointing to the 'D' category in the dropdown menu. The dropdown menu is open, showing a list of legal bases for discrimination cases.

Id	Opis
0	Diskriminacija, Osnovi diskriminacije za građanske parnice
P1	Izdržavanje - djece, Osnovi za građanske parnice
P10	Svojina / Posjed - poljoprivredno zemljište, Osnovi za građanske parnice
P11	Svojina / Posjed - nepokretnosti, ostale, Osnovi za građanske parnice
P12	Svojina / Posjed - pokretnih stvari, Osnovi za građanske parnice
P13	Kupoprodaja - stambena, Osnovi za građanske parnice
P14	Kupoprodaja - ostala, Osnovi za građanske parnice
P15	Kupoprodaja / Promet pokretnosti, Osnovi za građanske parnice
P16	Zakup neprevrednog zemljišta, Osnovi za građanske parnice
P17	Spor iz odnosa kooperacije, Osnovi za građanske parnice
P18	Ostali spорови prema ZO-u, Osnovi za građanske parnice
P19	Naknada štete - prema odredbama ZK-P-a, Osnovi za građanske parnice
P2	Izdržavanje - bračnog druga, Osnovi za građanske parnice
P20	Naknada štete - ostali, Osnovi za građanske parnice
P21	Stambeni - otkaz, Osnovi za građanske parnice
P22	Stambeni - iseljenje, Osnovi za građanske parnice
P23	Stambeni - ostali, Osnovi za građanske parnice
P24	Komunalne i slične usluge, Osnovi za građanske parnice
P25	Računski spor, Osnovi za građanske parnice
P26	Radni spor, Osnovi za građanske parnice
P27	Ostali, Osnovi za građanske parnice
P28	Uvrđenje i uklanjanje, Osnovi za građanske parnice
P29	Isplata potraživanja, Osnovi za građanske parnice
P3	Izdržavanje - ostali, Osnovi za građanske parnice
P30	Poništenje i ništavost ugovora, Osnovi za građanske parnice
P31	Poništenje

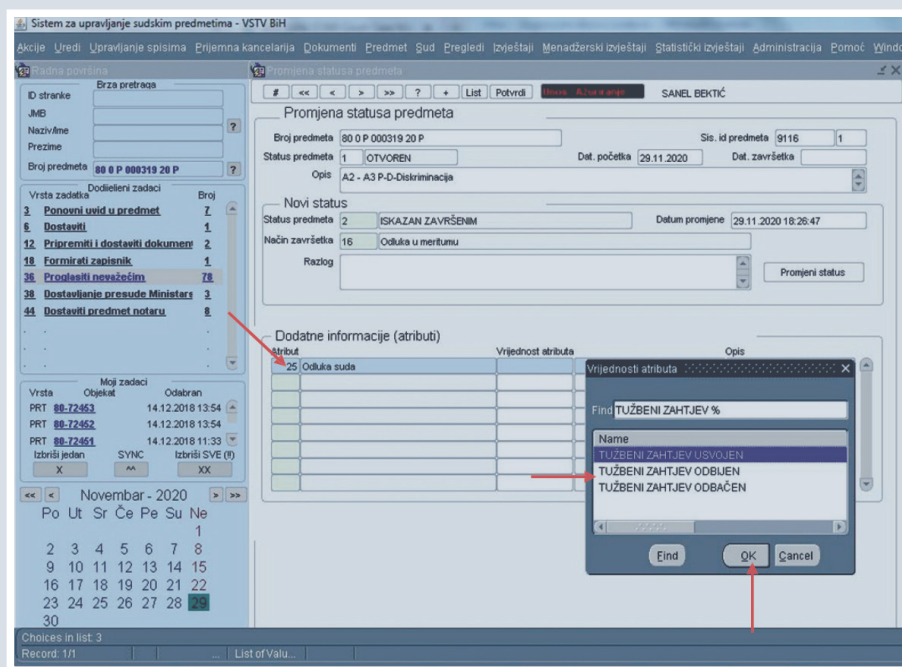
ИСХОД ПРЕДМЕТА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

За предмете са евидентираним правним основом „Д–Дискриминација, Основи дискриминације за грађанске парнице,” након попуњавања поља за промјену статуса, те клика на дугме „Промијени статус” појављује се екран у оквиру којег је могуће одабрати једну од следећих опција:

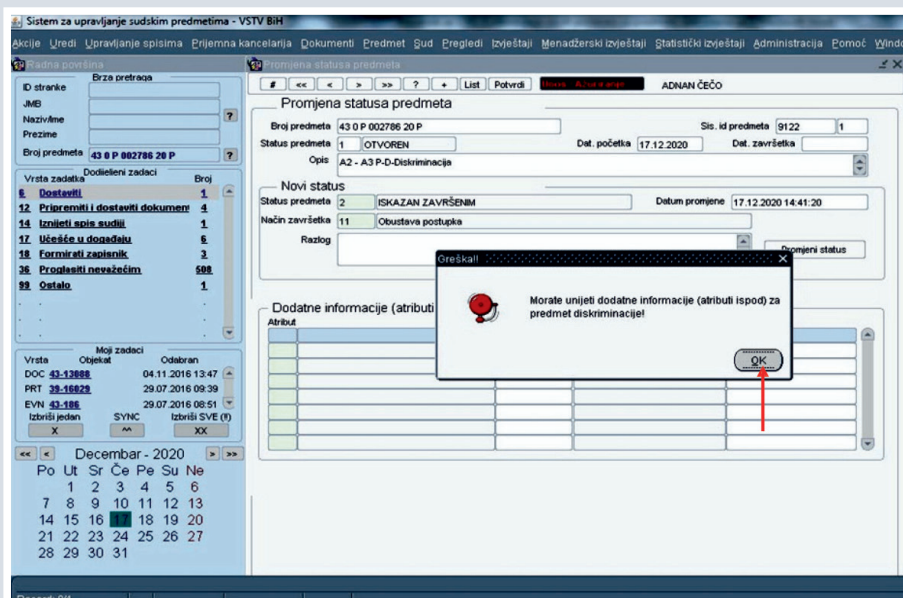
„Тужбени захтјев усвојен,”

„Тужбени захтјев одбијен,”

„Тужбени захтјев одбачен.”

Након одабира једне од понуђених опција, ЦМС избацује додатни прозор са обавјештењем о обавезности евидентирања додатних атрибута предмета. На овом екрану потребно је кликнути на дугме „ОК.”

Ако је претходно одабрана опција „Тужбени захтјев усвојен,” потребно је евидентирати минимално по један атрибут из групе атрибута: „Облик дискриминације,” „Врста дискриминације/остали облици дискриминације” и „Основ дискриминације.” Након уноса наведених атрибута предмета, потребно је кликнути на дугме „Потврди” па на дугме „Промијени статус.”

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH

Акције Уреди Управљање списима Пријемна канцеларија Документи Предмет Суд Прегледи Изјештаји Менаџерски изјештаји Статистички изјештаји Администрација Помоћ Window

Радна површина

Brza pretraga

ID stranke
JMB
Naziv/ime
Prezime
Broj predmeta 43 0 P 002786 20 P

Dodeljeni zadaci

Vrsta zadatka	Broj
6 Dostaviti	1
12 Pripremiti i dostaviti dokumente	4
14 Izmišljati spis sudiji	1
17 Umišljati u dopisima	6
18 Formirati zapisnik	3
26 Proglasiti nevažećim	508
28 Ostalo	1

Vrsta Moji zadaci Odebran

DOC 43-12888 04.11.2016 13:47

PRT 28-16629 29.07.2016 09:39

EVN 43-188 29.07.2016 08:51

Izbrisi jedan SYNC Izbrisi SVE (f)

X AA XX

Decembar - 2020

Po Ut Sr Če Pe Su Ne

1 2 3 4 5 6

7 8 9 10 11 12 13

14 15 16 17 18 19 20

21 22 23 24 25 26 27

28 29 30 31

Record: 0/4 List of Value

Promjena statusa predmeta

Broj predmeta 43 0 P 002786 20 P Sis. id predmeta 9122 1

Status predmeta 1 OTVOREN Dat. početka 17.12.2020 Dat. završetka

Opis A2 - A3 P-D-Diskriminacija

Novi status

Status predmeta 2 ISK

Način završetka 11 Ob

Razlog

Datum promjene 17.12.2020 14:41:20

Promjeni status

Potvrda

Promjene spremljene u bazu!

OK

Dodatne informacije

Atribut	Vrijednost atributa	Opis
25 Odluka suda	1	TUŽBENI ZAHTEJEV USVOJEN
23 Oblik diskriminacije	2	INDIREKTNNA DISKRIMINACIJA
21 Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije	7	POTICANJE NA DISKRIMINACIJU
22 Osnov diskriminacije	2	STAROSNA DOB

ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH

Glavna površina

Brza pretraga

ID stranke
JMB
Nazivine
Prezime
Broj predmeta %019%

Dodijeljeni zadaci

Vrsta zadatka

1. Unositi unos dokumenta 13
2. Dostaviti 1
3. Dostaviti 1
4. Dostaviti 1
5. Dostaviti 1
6. Dostaviti 1
7. Dostaviti 1
8. Dostaviti 1
9. Dostaviti 1
10. Dostaviti 1
11. Dostaviti 1
12. Dostaviti 1
13. Dostaviti 1
14. Dostaviti 1
15. Dostaviti 1
16. Dostaviti 1
17. Dostaviti 1
18. Dostaviti 1
19. Dostaviti 1
20. Dostaviti 1
21. Dostaviti 1
22. Dostaviti 1
23. Dostaviti 1
24. Dostaviti 1
25. Dostaviti 1
26. Dostaviti 1
27. Dostaviti 1
28. Dostaviti 1
29. Dostaviti 1
30. Dostaviti 1
31. Dostaviti 1

Vrsta

Moj zadaci

Odobran

Izbrisi jedan X SYNC Izbrisi SVE (Y) XX

March - 2019

Po Ut Sr Če Pe Su Ne

1 2 3
4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31

Choices in list: 2
Record: 1/1

Podatni podaci o predmetu

< << >> > ? + List Potvrdi Unos / Azuriranje UPISNICAR REGISTRAR

Predmet

Broj predmeta 93 88 P 000019 07 P Sis. id predmeta 97984 1
Sudija SUDJA SUDAC
Opis predmeta: EMINA KURTOVIĆ-SABLJICA - DŽEMIL ČALUK P-P20-Naknada štete - ostali
Dat. početka 02.03.2007 Stvarni početak 02.03.2007

Generisi predefinisane atribute Ispis obrasca

Atribut

23 Oblik diskriminacije

Vrijednost atributa

Opis

Vrijednosti atributa

Find %

Name Id

DIREKTNJA DISKRIMINACIJA 1

INDIREKTNJA DISKRIMINACIJA 2

Find OK Cancel

Када је ријеч о облицима дискриминације, у члану 3. Закона прописано је да дискриминација, по облику, може да буде непосредна или посредна, при чему:

- **Непосредна или директна** дискриминација представља свако различито поступање по основима одређеним Законом, односно свако дјеловање или пропуштање дјеловања када је неко лице или група лица доведена или је била или би могла да буде доведена у неповољнији положај за разлику од неког другог лица или групе лица у сличним ситуацијама.
- **Посредна или индиректна** дискриминација подразумева сваку ситуацију у којој, наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса, има или би имала учинак довођења неког лица или групе лица у односу на основе дефинисане Законом у неповољан или мање повољан положај у односу на друга лица.

У зависности од закључка суда у погледу облика дискриминације, потребно је означити одговарајући облик дискриминације. Ако у пресуди или образложењу пресуде није јасно наведено о којем облику дискриминације се ради, потребно је размотрити кључне елементе ова два облика дискриминације. Оба облика су слична, јер да би постојала дискриминација, потребно је да се ради о различитом поступању по неком забрањеном основу и посљедици која се огледа у мање повољном положају, односно повреди неког права или слободе.

- Оно што разликује ова два облика је чињеница да је код непосредне дискриминације **забрањени основ** очигледан, док код посредне дискриминације основ **није видљив нити је очигледан**, али је јасно да наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса доводе до различитог третмана.

Потребно је означити неки од понуђених облика дискриминације, јер у супротном неће се моћи прећи на слjedeћи атрибут, нити предмет исказати завршеним.

ПРИМЈЕРИ

Непосредна дискриминација

Из изреке: „Утврђује се да су тужени дискриминисали тужитеља С.А. тако што су повриједили његово право на једнако поступање у процесу образовања пропуштајући да у наставно-образовном процесу предузму законом одређене мјере које би првотужитељу, као лицу са посебним потребама, омогућиле редовно школовање, и то мјере приступачности школе без архитектонских баријера и осигурање учешћа асистента који би био присутан за вријеме редовне наставе.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Из ове изреке је видљиво да се ради о непосредној дискриминацији која је настала пропуштањем омогућавања редовног школовања лицу са посебним потребама. **Стога би у предмету оваквог садржаја требало означити атрибут „Непосредна дискриминација.”**

Посредна дискриминација

Из изреке: „УТВРЂУЈЕ СЕ да је тужени повриједио право тужитеља на једнако поступање, у области запослења, односно да је постојала дискриминација у виду онемогућавања запослења под једнаким условима, јер је тужени, односно Министарство унутрашњих послова, дао предност нижеранжираним кандидатима.”

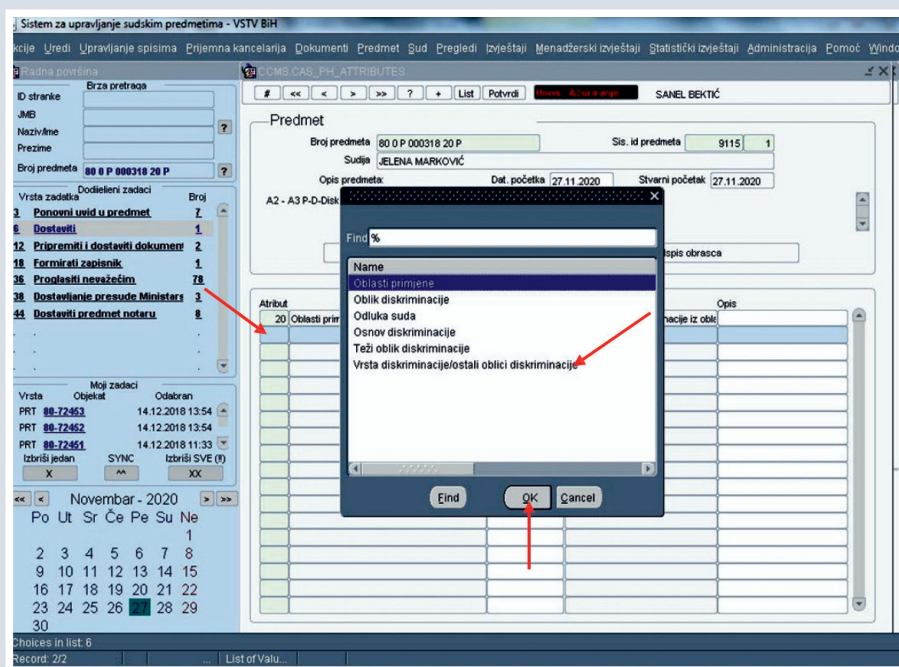
- ✓ **Одређивање атрибута:** Увидом у садржај образложења јасно је да је суд утврдио да је постојала дискриминација у виду онемогућавања запослења тужиоца под једнаким условима, јер је тужени, незаконитим продужењем конкурсне процедуре, те начином бодовања, на основу подзаконских аката, дао предност кандидатима који су на тесту општег знања, тесту физичких способности и интервјуу били нижеранжирани у односу на тужиоца, а добијањем додатних бодова по основу припадности борачкој популацији престижни тужиоца, чиме је у односу на тужиоца учинио посредну дискриминацију из члана 3. став 2. Закона. **Стога би у предмету оваквог садржаја требало означити атрибут „Посредна дискриминација.”**

НАПОМЕНА:

Ако се ради о неком од других облика дискриминације који су понуђени под атрибутом „Врста дискриминације/ остали облици дискриминације,” онда није потребно означити овај атрибут осим ако се у предмету радило о више различитих радњи због чега је утврђено више облика дискриминације (нпр. непосредна дискриминација и сегрегација).

ВРСТА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ/ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

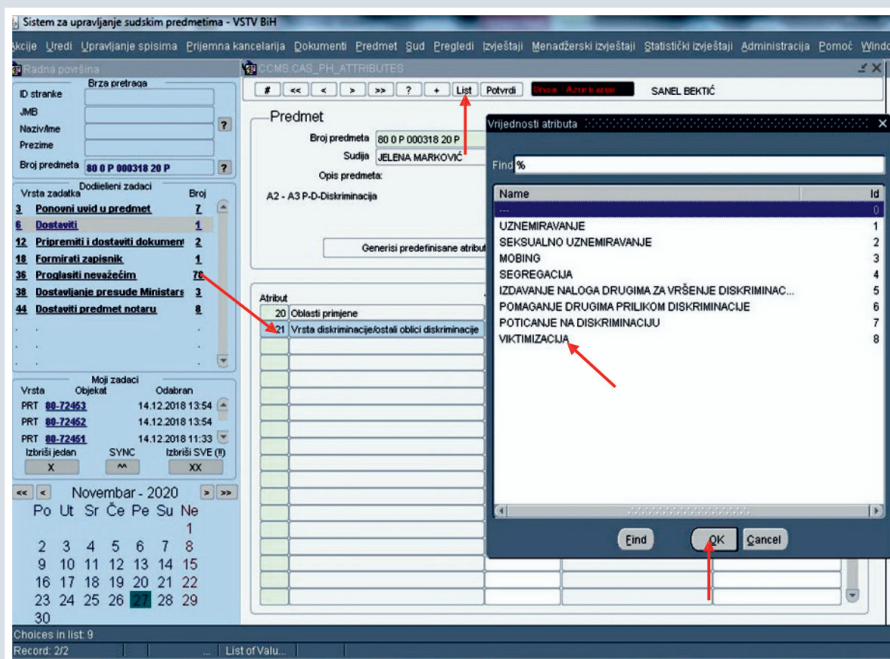
Досадашњи назив атрибута „Врста дискриминације” је измијењен, те сада гласи: „Врста дискриминације/остали облици дискриминације.”

За овај атрибут у шифрарнику је извршено додавање нове опције у листи вриједности за овај атрибут под називом: „Виктимизација.”

НАПОМЕНА:

Када је утврђен неки од осталих облика дискриминације, онда је обавезан унос „Врста дискриминације/остали облици дискриминације.“ У зависности од закључка суда у погледу осталих облика дискриминације, потребно је означити одговарајући облик дискриминације.

Законом о забрани дискриминације (члан 4. и члан 18.) одређени су и остали облици дискриминације, и то:

- **Узнемиравање** је свако нежељено понашање узроковано неким од основа одређених Законом, које има за циљ или стварно представља повреду достојанства лица и стварање застрашујућег, непријатељског, деградирајућег, понижавајућег или увредљивог окружења.
- **Сексуално узнемиравање** је сваки облик нежељеног вербалног, невербалног или физичког понашања полне природе чији је циљ или ефекат повреда достојанства лица, посебно када се њиме ствара застрашујуће, непријатељско, деградирајуће, понижавајуће или увредљиво окружење.
- **Мобинг** је облик нефизичког узнемиравања на радном мјесту који подразумијева понављање радњи које имају понижавајући ефекат на жртву, а чија је сврха или посљедица деградација радних услова или професионалног статуса запосленог.
- **Сегрегација** је дјело којим (физичко или правно) лице одваја друга лица на основу једног од набројаних основа из члана 2. Закона, у складу са дефиницијом дискриминације садржаном у члану 2. Закона.
- **Издавање налога другима** за вршење дискриминације и помагање другима приликом дискриминације, потицање на дискриминацију сматра се обликом дискриминације.
- **Помагање другима приликом дискриминације** је свако учествовање у помагању другом лицу у вршењу дискриминације.
- **Потицање на дискриминацију** представља сваки облик потицања других лица на вршење дискриминације.
- **Виктимизација** представља сваки облик неповољног поступања према лицима која су у доброј вјери пријавила или намјеравају да пријаве дискриминацију, присуствовала или свједочила дискриминацији, одбила налог за дискриминаторно поступање, на било који начин учествовала у поступку за заштиту од дискриминације, пружила или имала намјеру да понуде информације или документе потребне у поступку заштите од дискриминације или о дискриминаторном поступању информисала јавност.

ПРИМЈЕРИ

Мобинг

Из изреке пресуде: *„УТВРЂУЈЕ СЕ да је тужени А.С. повриједио право тужитељице С.А. на једнако поступање, у процесу запошљавања, рада и радних услова, укључујући напредовање у служби и отпуштања са посла, стално стручно усавршавање, односно да је постојала дискриминација у виду узнемиравања и мобинга, на начин што је тужени континуирано и у дужем временском периоду вријеђао, понижавао и омаловажавао тужитељицу, пријетио јој отказом и доводио тужитељицу у неповољнији положај у односу на остале лекаре специјалисте на Клиници.“*

- ✓ **Одређивање атрибута:** Из наведеног дијела изреке јасно се може препознати да се ради о мобингу као облику дискриминације. Изрека упућује на то да се ради и о предмету узнемиравања те је могуће означити и овај облик дискриминације.
- ✓ Међутим, из саме изреке не може да се препозна по којем од забрањених основа је лице узнемиравано, што ће представљати изазов код наредног обавезног атрибута „ОСНОВ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ.“
- ✓ Стога би по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Мобинг.“

Виктимизација

Из изреке пресуде: *„Утврђује се да су тужени дискриминисали тужитеља као Албанца и виктимизирали га, казнивши га доношењем одлуке о престанку уговора о раду, због тога што је тужитељ раније упутио писмену представку суду и жалбу Институцији омбудсмана.“*

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога би по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Виктимизација.“

НАПОМЕНА:

Ако се ради о неком од облика дискриминације који су понуђени под атрибутом „Облик дискриминације,” онда није потребно означити овај атрибут осим ако се у предмету радило о више различитих радњи због чега је утврђено више облика дискриминације (нпр. непосредна дискриминација и сегрегација). Ако изрека пресуде искључиво садржи обиљежје виктимизације, тада је довољно у атрибуту „Врста дискриминације/остали облици дискриминације” означити атрибут под називом „Виктимизација.”

Ако је приликом промјене статуса предмета одабрана опција „Тужбени захтјев одбијен” или „Тужбени захтјев одбачен,” а за атрибут „Врста дискриминације/остали облици дискриминације” опција „Мобинг,” није потребно постављати друге атрибуте предмета.

ТЕЖИ ОБЛИК ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

У шифарник за предмете ове врсте додат је и нови атрибут под називом „Тежи облик дискриминације.”

The screenshot displays the VSTV BiH (Sistem za upravljanje sudskim predmetima) interface. The main window shows a case entry form for a case titled "Predmet". The case details include: Broj predmeta (80 0 P 000318 20 P), Sis. id predmeta (9115), Sudija (JELENA MARKOVIC), Opis predmeta (A2 - A3 P-D-Diskriminacija), Dat. početka (27.11.2020), and Stvarni početak (27.11.2020). A red arrow points to the "List" button in the top navigation bar.

On the left, there is a sidebar with a list of tasks (Dodijeljeni zadaci) and a calendar for November 2020. A red arrow points to the "Dodijeljeni zadaci" list.

Below the case details, there is a table of attributes (Atribut) with columns for Atribut, Vrijednost atributa, and Opis. The table contains two rows: "20 Oblasti primjene" with value "1" and "21 Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije" with value "8". A red arrow points to the "21" row.

A search dialog box is open, showing a list of attributes to search for. The attributes listed are: "Name", "Oblasti primjene", "Oblik diskriminacije", "Odluka suda", "Osnov diskriminacije", "Teži oblik diskriminacije", and "Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije". A red arrow points to the "Teži oblik diskriminacije" attribute.

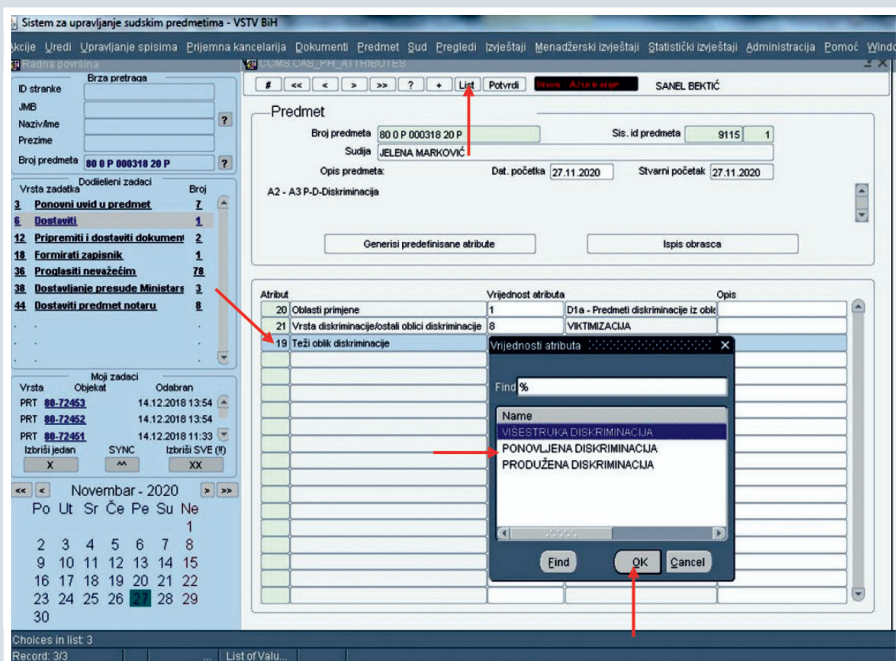
At the bottom of the dialog, there are buttons for "Find", "OK", and "Cancel". A red arrow points to the "OK" button.

Ако се одабере овај атрибут, у наставку је могуће одабрати слjedeће опције из изборника:

„Вишеструка дискриминација,”

„Поновљена дискриминација,”

„Продужена дискриминација.”

У зависности од закључка суда у погледу постојања тежег облика дискриминације, потребно је означити одговарајући атрибут „Тежи облик дискриминације.”

Закон прописује и теже облике дискриминације под којом се сматра дискриминација почињена према одређеном лицу по више основа, одређених Законом (вишеструка дискриминација), дискриминација почињена више пута (поновљена дискриминација) и дискриминација која постоји дуже вријеме (продужена дискриминација).

Након одабира поља „Тежи облик дискриминације” и потврђивања кликом на „ОК” опцију, потребно је са листе изабрати једну од понуђених опција („Вишеструка дискриминација”, „Поновљена дискриминација” или „Продужена дискриминација”). Након тога на додатном прозору потребно је кликнути на дугме „ОК.”

ПРИМЈЕР

Продужена дискриминација

- ✓ У једном предмету Врховни суд ФБиХ је утврдио да се у „конкретном случају ради о системској дискриминацији која се по самој својој природи протеже кроз вријеме — континуирано, па се не би могло прихватити рачунање рокова за подношење тужбе на начин како то образлаже другостепени суд у свом рјешењу, ово, из разлога што је у конкретном случају утврђено да се дјеца и послије уписа у школу током цијеле школске године раздвајају по етничкој припадности и националном поријеклу, да користе различите наставне планове и програме.”

По садржају овог образложења исправан атрибут би био „Продужена дискриминација”

НАПОМЕНА:

Ово није обавезан атрибут и уноси се само када је утврђен тежи облик дискриминације.

АТРИБУТ: ОСНОВ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Различно поступање према лицима или групама због неке личне или групне карактеристике представља незаконито поступање које представља дискриминацију. Због тога је правилна ознака основа дискриминације (ако је утврђена) један од обавезних атрибута које је потребно унијети.

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH

Badnje Uredi Upravljanje spisima Prijemna kancelarija Dokumenti Predmet Sud Pregledi Izveštaji Menadžerski izveštaji Statistički izveštaji Administracija Pomoć

Podatni podaci o predmetu

Predmet

Broj predmeta: 65 66 P. 000003 06 P System case id: 93994 1

Opis predmeta: A1 i drugi - A3 i drugi P-P33-Ispite duga

Dat. početka: 24.10.2006 Službeni početak: 24.10.2006

Generisi preddefinisane atribute Ispis obrasca

Atribut	Vrijednost atributa	Opis
23 Otok diskriminacije	1	DIREKTNJA DISKRIMINACIJA
22 Osnov diskriminacije		RASA

Vrijednost atributa

Find %

Name

BOJA KOŽE

JEZIK

VJERA

ETNIČKA PRIPADNOST

INVALIDITET

STAROSNA DOB

NACIONALNO PODRUETLO

SOCIJALNO PODRUETLO

VEZE SA NACIONALNOM MANJINOM

POLITIČKO ILI DRUGO UVJERENJE

IMOVINSKO STANJE

ČLANSTVO U SINDIKATU ILI DRUGOM UDRUŽENJU

OBRAZOVANJE

End OK Cancel

НАПОМЕНА:

Ово је обавезан атрибут осим када се ради о предмету у којем је утврђен мобинг. Када је тужбени захтјев одбијен или када је тужбени захтјев одбачен, потребно је унијети одговарајући основ дискриминације који је тужилац навео у свом тужбеном захтјеву. Када забрањени основ није наведен у тужбеном захтјеву, или је тужбени захтјев нејасан или из било којег другог разлога то није могуће утврдити, потребно је означити „Основ није утврђен”

Различно поступање према лицу или групи лица због неке од стварних или претпостављених личних карактеристика или због везе са лицем које има те личне карактеристике представља дискриминацију. Закон садржи детаљну листу личних карактеристика као забрањених основа за дискриминацију (члан 2.). Није могуће утврдити постојање дискриминације без утврђивања (или вјероватноће у случају прераспоређеног терета доказивања према правилу из члана 15.) због којег се забрањеног основа дешава различито поступање. . **Ово правило важи за све облике дискриминације осим за мобинг. У неким ситуацијама то је могуће и у случајевима виктимизације, али се у таквим предметима предлаже навођење основа дискриминације на које се лице жалило у основном поступку или означити „Основ није утврђен” из листе основа за овај атрибут.**

У зависности од закључка суда у погледу основа дискриминације потребно је означити одговарајући атрибут „Основ дискриминације.”

У односу на основ дискриминације, Законом су децидно одређене заштићене карактеристике,⁴ тј. забрањено је свако различито поступање, укључујући свако искључивање, ограничавање или давање предности, базирано на стварним или претпостављеним основима према било којем лицу или групи лица и онима који су с њима у родбинској или другој вези, а на основу:

- расе	- имовног стања
- боје коже	- чланства у синдикату или другом удружењу
- језика	- образовања
- вјере	- друштвеног положаја
- етничке припадности	- пола
- инвалидитета	- сексуалне оријентације
- старосне доби	- родног идентитета
- националног или социјалног поријекла	- полних карактеристика
- везе са националном мањином	- других околности.
- политичког или другог увјерења	

Закон не дефинише значење сваког забрањеног основа, те се постојање стварног или претпостављеног основа или везе са лицем које има те основе, односно личне карактеристике зависи од околности сваког појединачног случаја.

⁴ Карактеристике жртве дискриминације, тј. карактеристике које одређују идентитет одређеног лица и групи лица којој припада.

Пол

Из изреке пресуде: „Утврђује се да је тужени дискриминирао тужитељицу, односно повриједио право тужитељице на једнако поступање те право на рад на начин што са тужитељицом није продужио уговор о раду на одређено вријеме за радно мјесто ‘правник за заступање’, него је извршио одјаву са ПИО са даном 19. 07. 2014. године док је тужитељица била на трудничком боловању, док је истовремено другим запосленицама, које нису биле на трудничком боловању, продужио уговоре о раду.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Пол.” Овај закључак је оправдан с обзиром на то да је из наведеног прегледа јасно да се појам пол односи и на трудноћу и порођај.

Етничка припадност, национално поријекло и/или друге околности

Из изреке пресуде: „Утврђује се да је тужени донио незакониту и дискриминаторску одлуку и то по етничкој основи и по основи националног поријекла тужитеља, те по основу мјеста стицања дипломе.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Етничка припадност”, „Национално поријекло” и „Друге околности.”

Вјера

Из изреке пресуде: „Утврђује се да је тужена О.Г. извршила дискриминацију и повриједила право на једнако поступање према тужитељици Ј.М.К. на основу тога што је тужитељица редовница (часна сестра), на начин да није дала сугласност и потврдила именовање тужитељице за равнатеља Дјечјег вртића ЛГ.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Вјера.”

Инвалидитет

Из изреке пресуде: „Утврђује се да су тужени дискриминисали тужитеља С.А. тако што су повриједили његово право на једнако поступање у процесу образовања пропуштајући да у наставно-образовном процесу предузму законом одређене мјере које би првотужитељу као лицу с посебним потребама омогућиле редовно школовање, и то мјере приступачности школе без архитектонских баријера и осигурање учешћа асистента који би био присутан за вријеме редовне наставе.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога би по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Инвалидитет.”

Политичко или друго увјерење

Из изреке пресуде: „Утврђује се да је тужитељица била протуправно дискриминирана од стране туженог као послодавца, на начин да ју је послодавац искључивао из реда државних службеника који се именују у комисије за које је послодавац исплаћивао посебну накнаду.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Из садржаја изреке није могуће изнијети закључак о могућем забрањеном основу. Увидом у садржај образложења, видљиво је да је тужитељка сматрала да је дискриминисана на основу политичког или другог увјерења. Суд је примјењујући одредбу члана 12. о терету доказивања прихватио основ као вјероватан те у недостатку доказа од стране туженог којим би се указало на објективност поступања пресудио као у изреци. Стога би у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Политичко или друго увјерење.”

Социјално поријекло

Из изреке пресуде: „УТВРЂУЈЕ СЕ да је тужени повриједио право тужитеља на једнако поступање, у области запослења, односно да је постојала дискриминација у виду онемогућавања запослења под једнаким условима, јер је тужени, односно Министарство унутрашњих послова, дао предност нижеранжираним кандидатима, у односу на тужитеља.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Из садржаја изреке није могуће изнијети закључак о могућем забрањеном основу. Увидом у садржај образложења јасно је да је суд утврдио да је тужени предност нижеранжираним кандидатима дао на основу припадности борачкој популацији. Стога би у овом случају требало означити атрибут **„Социјално поријекло.”**

Сексуална оријентација, родни идентитет и полне карактеристике

Из изреке пресуде: *„ОДБИЈА се као неоснован тужбени захтјев који гласи: ‘Утврђује се да су I-тужени и II-тужени различито поступали према тужитељу – Удружењу на начин да су одбили на равноправној основи пружање услуга лијепљења и постављања 40 плаката и подјелу 600 летака који су требали служити за промоцију међународног филма искључиво због тужитељевог заговарања људских права и друштвеног укључивања ЛГБТ особа (лезбијке, геј, бисексуалне и трансродне особе), односно због претпостављене сексуалне оријентације, родног идентитета и сполних карактеристика особа чија права тужитељ штити, чиме су повриједили право на једнако поступање и недискриминацију тужитеља.”*

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити сљедеће атрибуте: **„Сексуална оријентација,” „Родни идентитет” и „Полне карактеристике.”**

Веза са националном мањином

Из изреке пресуде: *„ОДБИЈА СЕ тужбени захтјев тужитеља којим је тражио да суд утврди да је тужени дискриминирао тужитеља, повриједивши право на једнако поступање на начин да му је забранио приступ у угоститељски објекат ‘Caffe bar’, због његове етничке и националне припадности, те да се забрани туженом да убудуће подузима такве радње којима би тужитељу и другим особама онемогућио приступ у наведени објекат због националне и етничке припадности, као и у погледу трошкова поступка.”*

- ✓ **Одређивање атрибута:** По садржају изреке могао би да се означи атрибут **„Етничка припадност.”** Међутим, додатним увидом у садржај образложења може да се закључи да су тужиоци сматрали да су жртве дискриминације због њихове припадности ромској националној мањини те би исправан атрибут ипак био **„Веза са националном мањином.”**

У табели је дат преглед могућих значења забрањених основа који се базирају на међународним или домаћим изворима права:

Раса	Раса се односи на концепт који је базиран на различитим факторима који могу да буду биолошки, економски, социјални, културални или историјски. Стога, раса је друштвени конструкт, а није базирана на стварним разликама између лица. Врло често се раса веже за неке друге основе као што је боја коже, етничка припадност, вјера и сл.
Боја коже	Боја коже се односи на пигментацију коже која се односи на биолошке, односно генетске факторе. Она може да буде свјетлија или тамнија.
Вјера	Вјера се односи на однос појединаца према вјери, односно вјерским заједницама. Да би лична увјерења која су базирана на вјери могла да уживају правну заштиту, она морају да „досегну извјестан ниво свијести, озбиљности, кохезије и важности” и морају да буду таква да се сматрају компатибилним са поштовањем људског достојанства. Вјера обухвата и појам увјерења који је обухваћен основом који је објашњен под „ Политичко или друго увјерење. ”
Етничка припадност	Етничка припадност се односи на групе лица које дијеле исто држављанство, вјерска увјерења, језик или слично културно поријекло или традиције.
Инвалидитет	Инвалидитет су дуготрајна физичка, ментална, интелектуална или осјетилна оштећења, која у интеракцији са различитим баријерама могу да ометају пуно и ефикасно учешће лица са инвалидитетом равноправно са осталим члановима тог друштва.
Старосна доб	Доб, односно године, односи се на лица свих добних група. Ниједно лице не смије да трпи различито поступање зато што је младо или старо.
Национално и социјално поријекло	Држављанство, односно национално поријекло односи се на правни однос између лица и државе.
Веза са националном мањином	Према Закону о заштити права припадника националних мањина БиХ: национална мањина је дио становништва - држављана БиХ која не припада ни једном од три конститутивна народа, а сачињавају је људи истог или сличног етничког поријекла, исте или сличне традиције, обичаја, вјеровања, језика, културе и духовности и блиске или сродне историје и других обиљежја.

Политичко или друго увјерење, чланство у синдикату или другом удружењу	Ови основи се односе на свако лично увјерење које може да буде филозофско, идеолошко или политичко, укључујући и чланство у организацијама које заступају таква увјерења.
Имовно стање	Имовина се односи на приходе лица, финансијско стање или приватну имовину.
Чланство у синдикату или другом удружењу	Односи се на чланство и нечланство у синдикату или другом удружењу.
Образовање	Образовање се односи на остварене образовне резултате, ниво образовања, вјештине, сертификате и образовне могућности лица. Односи се на формално и неформално образовање.
Друштвени положај, социјално поријекло	Друштвени положај; социјално поријекло се односи на спољашњи изглед и карактеристике, поријекло, везу са одређеним занимањем, везу са тренутним или претходним статусом затвореника/притвореника, мигранта. Обухвата стварне или претпостављене карактеристике које ова лица имају и које утичу на њихов статус у друштву.
Пол	Према Закону о равноправности полова у БиХ, пол представља биолошке и психолошке карактеристике по којима се разликују лица мушког и женског пола а обухвата и гендер/род као социолошки и културолошки условљену разлику између лица мушког и женског пола и односи се на све улоге и особине које нису условљене или одређене искључиво природним или биолошким факторима, него су прије производ норми, праксе, обичаја и традиције и кроз вријеме су промјенљиви. Овај основ обухвата и трудноћу и брачни статус. Пол је такође основ који је потребно означити код сексуалног узнемиравања.
Полна оријентација	Сексуална (полна) оријентација се односи на способност сваког лица да осјећа емоционалну, физичку или сексуалну привлачност, у интимним или сексуалним односима, са лицима различитог и/или истог пола и/или рода.

Родни идентитет Родни идентитет се односи на лично схватање свог рода, која може и не мора да се подудара са полом који је лицу приписан рођењем. Родни идентитет се односи на сопствени осјећај тијела (које може да се коригује и мијења медицинским или хируршким путем) и испољавање рода који лице осјећа личним одјећом, говором или понашањем.

Полна карактеристика Према Yogyakarta принципима, полне карактеристике се односе нефизичке особине сваког лица које се односе на пол, укључујући гениталије и другу сексуалну и репродуктивну анатомију, хромозоме, хормоне и секундарне физичке особине које произилазе из пубертета. Интерполна лица се рађају са полним карактеристикама (укључујући гениталије, полне жлијезде и узорке хромозома) које се не уклапају у типичне бинарне предоцбе о мушким или женским тијелима.

Претпостављени основ Односи се на претпоставку да лице или група лица има неку личну карактеристику из листе забрањених основа или су у родбинској или другој вези са лицима или групама лица која имају одређене личне или групне карактеристике.

Други основи

Језик Језик се односи на систем комуницирања и обухвата говорне и знаковне језике, те друге облике неговорених језика. Језик може да се преноси различитим облицима комуницирања, укључујући звучне и незвучне облике комуницирања, приказивање текста, Брајлово писмо, тактилну комуникацију, крупну штампу, приступачне мултимедијалне садржаје, писани облик, звучне записе, обични језик, личне читаче, аугментативне и алтернативне начине, средства и облике комуникације, укључујући приступачне информационе и комуникационе технологије.

Рођење Односи се на чињеницу да ли је лице рођено у браку или ван брака, да ли је усвојено и права ових лица у области породичних односа и наслеђивања.

ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈЕВИМА КАДА СЕ ТУЖБЕНИ ЗАХТЈЕВ ОДБИЈА ИЛИ КАДА СЕ ОДБАЦУЈЕ

Ако је приликом промјене статуса предмета одабрана опција „Тужбени захтјев одбијен” или „Тужбени захтјев одбачен,” за атрибут предмета „Основ дискриминације” довољно је одабрати вриједност атрибута: „Основ није утврђен” уколико није заиста утврђен у току поступка. Исто важи и за атрибут „Врста дискриминације/остали облици дискриминације” гдје је могуће одабрати опцију „Није утврђен.” У том случају довољно је поставити атрибуте и вриједности атрибута као на слици испод те кликнути на дугме „Потврди” па на „Промијени статус.” На додатном прозору за промјену статуса потребно је кликнути на дугме „ДА.”

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH

Promjena statusa predmeta

Broj predmeta: 43 0 P 002786 20 P
Status predmeta: 1 OTVOREN
Opis: A2 - A3 P-D-Diskriminacija

Sis. id predmeta: 9122
Dat. početka: 17.12.2020
Dat. završetka:

Pažnja: Jeste li sigurni da želite promijeniti status faze predmeta?

DA NE

Promjeni status

Dodatne informacije (atributi)

Atribut	Vrijednost atributa	Opis
25 Odluka suda	2	TUŽBENI ZAHTJEV ODBIJEN
22 Osnov diskriminacije	0	OSNOV NIJE UTVRĐEN
21 Vrstu diskriminacije/ostali oblici diskriminacije	0	NIJE UTVRĐEN

„Тужбени захтјев одбачен,” а за атрибут „Врста дискриминације/остали облици дискриминације” опција „Мобинг” није потребно постављати друге атрибуте предмета. У том случају након одабира споменуте вриједности атрибута, потребно је кликнути на дугме „Потврди” па на дугме „Промијени статус.” На додатном прозору за промјену статуса потребно је кликнути на дугме „ДА.”

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSTV BiH

Akcije Uredi Upravljanje spisima Prijemna kancelarija Dokumenti Predmet Sud Pregledi Izveštaji Menadžerski izveštaji Statistički izveštaji Administracija Pomoć Win

Radna površina

Brza pretraga

ID stranke
JMB
Naziv
Prezime
Broj predmeta 43 0 P 002786 20 P

Dodijeljeni zadaci

Vrsta zadatka	Broj
6 Dostaviti	1
12 Pripremiti i dostaviti dokument	4
14 Izmisliti spis sudiji	1
17 Učestvovati u događaju	6
18 Formirati zapisnik	3
36 Proglasiti nevažećim	608
92 Ostalo	1

Moi zadaci

Vrsta	Otkazat	Odobren
DOC 43-13888	04.11.2016 13:47	
PRT 38-16629	29.07.2016 09:39	
EVN 43-188	29.07.2016 08:51	

tzv. jedan SYNC tzv. SVE (t)

X AA XX

Decembar - 2020

Po	Ut	Sr	Če	Pe	Su	Ne
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Record: 2/2 List of Value

Promjena statusa predmeta

Broj predmeta 43 0 P 002786 20 P

Status predmeta 1 OTVOREN

Opis A2 - A3 P-D-Diskriminacija

Sis. id predmeta 9122 1

Dat. početka 17.12.2020

Dat. završetka

Potvrdi

Paznja

Jeste li sigurni da želite promijeniti status faze predmeta?

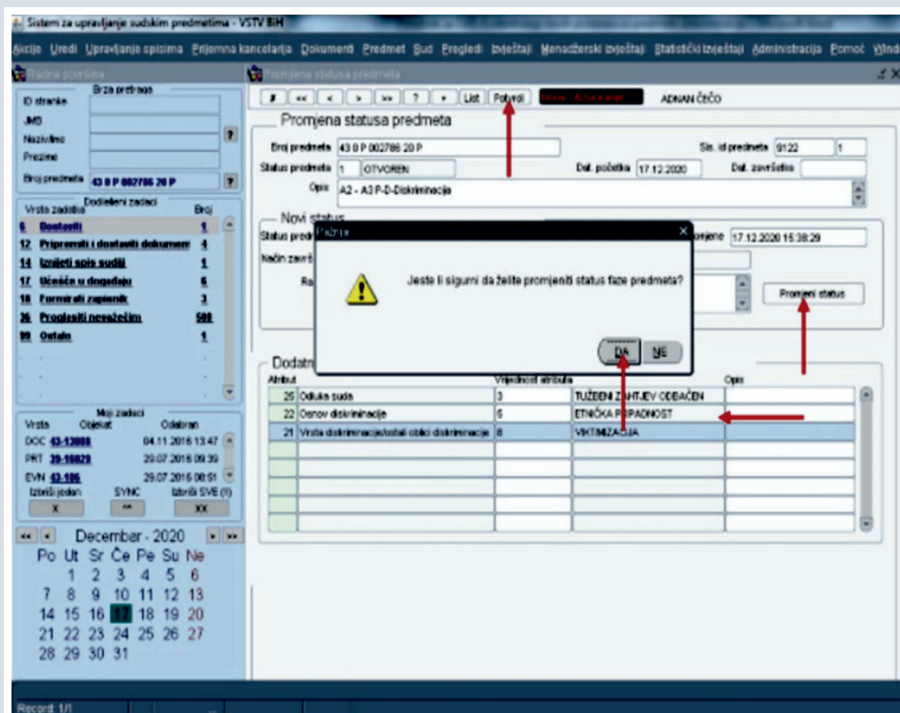
DA NE

Promjeni status

Dodatne informacije (atributi)

Atribut	Vrijednost atributa	Opis
25 Odluka suda	2	TUŽBENI ZAHTEJ ODBAČEN
21 Vrsta diskriminacije/ostali oblici diskriminacije	3	MOBING

„Тужбени захтјев одбачен,” на први постављени атрибут предмета „Основ дискриминације” довољно је поставити само још једну вриједност атрибута предмета за атрибут „Врста дискриминације/остали облици дискриминације.” Након тога потребно је кликнути на дугме „Потврди” па на дугме „Промијени статус.” На додатном прозору за промјену статуса потребно је кликнути на дугме „ДА.”

ОБЛАСТ ПРИМЈЕНЕ

Постојећи шифрарник правних основа „Област примјене” пребачен је у дио под називом „Атрибути предмета (нови атрибут),” а он се попуњава у складу са подацима из изречене пресуде.

Sistem za upravljanje sudskim predmetima - VSIV BiH

Акције | Уреди | Управљање списима | Пријема kancelarija | Dokumenti | Predmet | Sud | Pregledi | Izvještaji | Menadžerski izvještaji | Statistički izvještaji | Administracija | Pomoć | Window

Radna površina

Brza pretraga

ID stranice

JMBG

Nazivno

Prezime

Broj predmeta: 80 0 P 000318 20 P

Vrsta zadatka

Dodijeljeni zadaci

Broj

1. Ponoviti uvid u predmet

2. Dostaviti

3. Pripremiti i dostaviti dokumente

4. Formirati zaostatak

5. Procesi i dostaviti

6. Dostaviti nezavršene

7. Dostaviti predmet notaru

8. Dostaviti predmet notaru

Vrsta

Obraditi

Odobren

PRT 88-72463

14.12.2018 13:54

PRT 88-72462

14.12.2018 13:54

PRT 88-72461

14.12.2018 11:33

Izbrisati jedan

SYNC

Izbrisati SVE (f)

X

XX

Novembar - 2020

Po Ut Sr Če Pe Su Ne

1

2 3 4 5 6 7 8

9 10 11 12 13 14 15

16 17 18 19 20 21 22

23 24 25 26 27 28 29

30

Predmet

Broj predmeta: 80 0 P 000318 20 P

Sudija: JELENA MARKOVIĆ

Opis predmeta: A2 - A3 P-D-Diskriminacija

Dat. početka: 27

Generisi predefinisane atribute

Atribut

Vrijednost atributa

20

Oblasti primjene

Vrijednosti atributa

Find 0%

Name

D1b - Predmeti diskriminacije iz oblasti zapošljavanja, rada i radnih uslova zapošljavanja

D1b - Predmeti diskriminacije iz oblasti zapošljavanja, rada i radnih uslova zapošljavanja

D1c - Predmeti diskriminacije iz oblasti zapošljavanja, rada i radnih uslova zapošljavanja

D1d - Predmeti diskriminacije iz oblasti zapošljavanja, rada i radnih uslova zapošljavanja

D1e - Predmeti diskriminacije iz oblasti zapošljavanja, rada i radnih uslova zapošljavanja

D2 - Predmeti diskriminacije iz oblasti obrazovanja, nauke i sporta

D3a - Predmeti diskriminacije iz oblasti socijalne zaštite - socijalno osiguranje

D3b - Predmeti diskriminacije iz oblasti socijalne zaštite - socijalne nadoknade

D3c - Predmeti diskriminacije iz oblasti socijalne zaštite - socijalnu pomoć

D3d - Predmeti diskriminacije iz oblasti socijalne zaštite - način postupanja prema korisnicima

D4 - Predmeti diskriminacije iz oblasti zdravstvene zaštite

D5a - Predmeti diskriminacije iz oblasti obuke obuke - početno osposobljavanje i stalno

D5b - Predmeti diskriminacije iz oblasti obuke obuke - profesionalno usmjeravanje

D5c - Predmeti diskriminacije iz oblasti obuke obuke - napredno stručno usavršavanje

D5d - Predmeti diskriminacije iz oblasti obuke obuke - dokvalifikacije i prekvalifikacije, u

D6 - Predmeti diskriminacije iz oblasti pravosuđa i uprave

D7a - Predmeti diskriminacije iz oblasti stanovanja - pristup stanovanju

D7b - Predmeti diskriminacije iz oblasti stanovanja - uslovi stanovanja

D7c - Predmeti diskriminacije iz oblasti stanovanja - raskid ugovora o najmu

D8 - Predmeti diskriminacije iz oblasti javnog informisanja i medija

D9 - Predmeti diskriminacije iz oblasti članstva u profesionalnim organizacijama

D10 - Predmeti diskriminacije iz oblasti robe i usluga namijenjenih javnosti i javnim mjestima

D11 - Predmeti diskriminacije iz oblasti obavljanja privredne djelatnosti

D12 - Predmeti diskriminacije iz oblasti učešća u kulturnom i umjetničkom stvaralaštvu

D13 - Predmeti diskriminacije iz oblasti jednakom učešću u javnom životu svih građana

Find

OK

Cancel

Постојећи шифрарник правних основа „**Област примјене**” пребачен је у дио под називом „**Атрибути предмета (нови атрибут)**,” а попуњава га **судија, односно асистент** у складу са подацима из донесене пресуде. Категорија „Правни основ,” како је означена у ЦМС систему, одговара областима примјене Закона. У том смислу, а у складу са овим законом, примјењује се у свим, а посебно у областима:

1. **запошљавања, рада и радних услова**, укључујући приступ запослењу, занимању и samozapoшљавању, као и радне услове, накнаде, напредовања у служби и отпуштања с посла;
2. **образовања, науке и спорта**, доступност образовања не би требало да зависи од усељеничког статуса дјете или њихових родитеља;
3. **социјалне заштите**, укључујући социјално осигурање, социјалне накнаде, социјалну помоћ (накнаде за становање, накнаде за младе итд.) и начин поступања према корисницима социјалне заштите;
4. **здравствене заштите**, укључујући доступност заштите и лијечења, и у односу на начин на који се пружа заштита и лијече пацијенти;
5. **обуке**, укључујући почетно оспособљавање и стално стручно усавршавање, све врсте и све нивое професионалног усмјеравања, напредног стручног усавршавања, доквалификације и преквалификације, укључујући и стицање практичног радног искуства;
6. **правосуђа и управе**, укључујући активности полиције и других службеника за провођење закона, службеника пограничне контроле, војног и затворског особља; конкретно, сва лица биће једнака пред судовима и трибуналима;
7. **становања**, укључујући приступ становању, услове становања и раскид уговора о најму;
8. **јавног информисања и медија**;
9. **чланства у професионалним организацијама**, укључујући чланство у организацији радника или послодаваца или у било којој организацији чији чланови обављају неко одређено занимање; укљученост у такве организације и погодности које пружају такве организације;
10. **роба и услуга** намијењених јавности и јавним мјестима, укључујући нпр. приликом куповине робе у трговини, приликом подношења молбе за зајам у банци и у односу на приступ дискотекама, кафићима и ресторанима;
11. **обављања привредне дјелатности**, укључујући право о тржишној конкуренцији, односе између предузећа и односе између предузећа и државе;
12. **учешћа у културном и умјетничком стваралаштву**;
13. **једнаког учешћа у јавном животу свих грађана**;
14. **породице**, при чему ће брачни другови уживати потпуну једнакост права као и одговорности у погледу брачне заједнице, током трајања брачне заједнице и њене раставе, укључујући и права и одговорности у погледу подизања дјете, у складу са одредбама породичног закона;
15. **права дјетета**, укључујући оне мјере заштите које су потребне сходно њиховом статусу малолјетника, од стране њихове породице, друштва и државе.
16. **и др.**

ПРИМЈЕРИ

Из изреке пресуде: „Утврђује се да је тужени дискриминирао тужитељицу, односно повриједио право тужитељице на једнако поступање те право на рад на начин што са тужитељицом није продужио уговор о раду на одређено вријеме за радно мјесто ‘правник за заступање’, него је извршио одјаву са ПИО са даном 19. 07. 2014. године, док је тужитељица била на трудничком боловању, док је истовремено другим запосленицама, које нису биле на трудничком боловању, продужио уговоре о раду.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Д1.”

Из изреке пресуде: „Утврђује се да је тужена О.Г. извршила дискриминацију и повриједила права на једнако поступање према тужитељици Ј.М.К. на основу тога што је тужитељица редовница (часна сестра), на начин да није дала сугласност и потврдила именовање тужитељице за равнатеља Дјечијег вртића ЛГ.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Д1.”

Из изреке пресуде: „Утврђује се да су тужени дискриминисали тужитеља С.А. тако што су повриједили његово право на једнако поступање у процесу образовања пропуштајући да у наставно-образовном процесу предузму законом одређене мјере које би првотужитељу као лицу са посебним потребама омогућиле редовно школовање, и то мјере приступачности школе без архитектонских баријера и осигурање учешћа асистента који би био присутан за вријеме редовне наставе.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Д2.”

Из изреке пресуде: „Одбија као неоснован тужбени захтјев који гласи ‘Утврђује се да су I- тужени и II-тужени различито поступали према тужитељу - Удружењу на начин да су одбили на равноправној основи пружање услуга лијепљења и постављања 40 плаката и подјелу 600 летака који су требали служити за

промоцију међународног филма искључиво због тужитељевог заговарања људских права и друштвеног укључивања ЛГБТ особа (лезбијке, геј, бисексуалне и трансродне особе), односно због претпостављене сексуалне оријентације, родног идентитета и сполних карактеристика особа чија права тужитељ штити, чиме су повриједили право на једнако поступање и недискриминацију тужитеља.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** Стога је по садржају изреке и додатним увидом у образложење у предметима оваквог садржаја требало означити атрибут „Д8.”

Из изреке пресуде: „Одбија се тужбени захтјев тужитеља којим је тражио да суд утврди да је тужени дискриминирао тужитеља, повриједивши право на једнако поступање на начин да му је забранио приступ у угоститељски објекат ‘Caffe bar’, због његове етничке и националне припадности, те да се забрани туженом да убудуће подузима такве радње којима би тужитељу и другим особама онемогућио приступ у наведени објекат због националне и етничке припадности, као и у погледу трошкова поступка.”

- ✓ **Одређивање атрибута:** По садржају изреке могао би да се означи атрибут „Д13.”

НАПОМЕНА:

Након постављања обавезних атрибута за промјену статуса предмета те промјене статуса, могуће је на овом екрану поставити и друге атрибуте предмета који су наведени у одлуци суда. Поред овог, претходно постављени атрибути предмета на екрану у мени-траци „Предмет“ – „Атрибути предмета“ преписују се и на овај екран као и обрнуто.

